

Viru-Nigula valla muusikakooli

NUPPAKORDIONI SÜVAÕPPE ÕPPEKAVA

1. ÜLDOSA

1.1. Õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö Viru-Nigula valla muusikakoolis kui muusikaalase hariduse omandamist võimaldavas huvikoolis.

1.2. Õppekava koosneb üldosast (õppetöö ja õppestruktuuri kirjeldus), õppeainete loendist ja õppekavaga seotud ainekavadest, kus on kirjas õppeprotsessi eesmärgid ja sisu, nõuded õppeetappide kaupa ja kooli lõpetamisel.

2. ÕPPETÖÖ

2.1. Õppe- ja kasvatustöö Viru-Nigula valla muusikakoolis peab aitama kujuneda isiksusel, kes

- mõtleb loovalt;
- oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
- oskab töötada ja on valmis koostööks;
- mõistab teadmiste, oskuste ja pidevõppe tähtsust, oskab õppida;
- aktiivse koosmusitseerimise kaudu arendab oma loomingulisi võimeid, fantaasiat;
- suudab ja oskab väärtustada ning ära tunda oma emotsionaalset potentsiaali eluga toimetulekuks.

2.2. Õppekorralduse ja õppesisu valikul arvestatakse iga õpilase individuaalseid iseärasusi, vanust ja võimekust. Viru-Nigula valla muusikakool lähtub põhimõttest: pole midagi ebavõrdsemat kui ebavõrdsete võimetega õpilastele võrdne lähenemine.

Viru-Nigula valla muusikakooli ülesanne on diferentseeritult suunata õpilasi oma tegevust jälgima, õppimist kavandama ja kujundama isikupärast väljendusstiili.

2.3. Iga põhiaineõpetaja koostab õpilase individuaalse plaani õpilase võimetest lähtudes ja arvestades tasemenõudeid.

2.4. Õpetajate põhiülesandeks on luua õpilasele tervikpilt muusikakoolis erinevates tundides õpitust. Õpetaja kujundab õpilast tema võimetest lähtuvalt, suunab õpilase temale sobivale õppevormile ning julgustab heade eeldustega õpilasi õppima edasi muusikaharidust andvates asutustes.

2.5. Õppimise käigus analüüsib ja hindab õpilane õpitavat pidevalt ning õpilase edukus sõltub oskusest õppida. Õpetaja on õppetegevuse kavandaja ja looja ning õpilase motiveerija.

2.6. Õppeprotsessi üheks osaks on hindamine. Õpilane peab teadma, mida hinnatakse, millised on hindamisvahendid ja hindamiskriteeriumid. Viru-Nigula valla muusikakooli õpilaste hindamiseks on välja töötatud hindamise kord.

3. ÕPPESTRUKTUUR

3.1. Viru-Nigula valla muusikakoolis on järgmised õppeastmed:

3.1.1. eelkool (1-2 õppeaastat) – lapsi suunatakse mängult õppimisele, selgitab välja lapse eeldused ja suunab õppima sobivat pilli.

3.1.2. põhikooli noorem aste (I-IV klass)

3.1.3. põhikooli vanem aste (V-VII klass)

3.1.4. lisa-aastad ehk täiendõpe - vajadusel ja soovil õpilastele, kes on edukalt läbinud põhikooli.

3.1.5. vabaõpe – võimaldatakse kooli võimalusel, õppimine toimub vaba õppekava alusel, õppeaeg vastavalt õppuri soovile.

3.2. Põhikoolis toimub:

- õpilase loomevõimete kavakindel arendamine,
- loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine,
- muusikateoste interpretatsioonivõimalustega tutvumine,
- tehniliste oskuste arendamine,
- professionaalse muusikahariduse omandamiseks ettevalmistamine õpilase eeldustest lähtudes,
- muusikaliselt haritud ja kultuurse inimese kasvatamine.

3.3. Põhikooli õppeastmetes on kaks õppesuunda, kus õppurid jagunevad vastavalt oma võimetele ja huvidele:

3.3.1. Süvaõpe – on mõeldud õppuritele, kes omavad motivatsiooni ja annet muusika õppimiseks laiendatud õppekava alusel, toimub süvendatud muusikaõpe.

3.3.2. Üldõpe – õppur saavutab muusikaalased teadmised ja oskused lähtudes tema võimetest ja huvist, toimub lihtsustatud muusikaõpe.

3.4. Õppekorralduse paindlikkus Viru-Nigula valla muusikakoolis võimaldab õpilasi suunata ka õppimisperioodil süvaõppest üldõppesse ja vastupidi, olenevalt õpilase arengust ja nn „avanemisest“.

3.4. Noorema ja vanema astme lõpetamisel sooritatakse teadmiste ja oskuste kontroll:

3.5.1. Noorema astme (IV klass) lõpetamiseks ja üleminekuks vanemasse astmesse (V klass) sooritatakse üleminekuksam põhipillis/peaaaines ja solfedžos (solfedžo kirjalik ja suuline tasemetöö).

3.5.2. Vanema astme (VII klassi) ehk põhikooli lõpetamisel sooritatakse lõpueksam põhipillis/peaaaines ja solfedžos.

3.6. Viru-Nigula valla muusikakoolis antakse õpilasele noorema astme lõputunnistus IV klassi lõpetamisel ja põhikooli lõputunnistus VII klassi lõpetamisel.

NUPPAKORDIONI SÜVAÕPPE TUNNIJAOTUSPLAAN

Õppeaastad	I	II	III	IV	V	VI	VII	Lisa-aastad
Õppeained								
Akordion	2	2	2	2	2	2	2	2
Solfedžo	2	2	2	2	2	2	2	1*
Muusikalugu			1	1	1	1	1	
Noodist lugemine			0,5*	0,5*	0,5*	0,5*	0,5*	
Koosmusitseerimine/ ansambel				0,5	0,5	0,5	0,5	
Orkester					1	1	1	
Lisapill / kitarr/üldklaver				1*	1*	1*	1*	1*

* õppeained määratakse lähtudes õpilase soovist ja isikupärast ning kooli finantsilistest võimalustest.

Numbrid tabelis näitavad nädalatundide arvu. Ühe ainetunni kestus on 45 minutit, poole tunni kestus 20 minutit.

Tumedamalt märgitud tundide arv on kohustuslik õppekava täitmiseks, ülejäänud tunnid õppuri arendamiseks kooli võimalusel ja õpilase soovil.

PÕHIKOOL:

Põhipill – muusikainstrumendi õppimine individuaaltunnis

Solfedžo ja muusikaloo tundide õpilaste arvuline koosseis on optimaalselt viis või kuus õpilast, miinimum kaks õpilast. Kui gruppi jääb üks õpilane, liidetakse see õpilane üldjuhul sobiva grupi juurde (liitklass), v.a eksamiklassid.

Koosmusitseerimise tunnis tegeletakse ansambelis mänguga, õpilaste arvuline suurus ja koosseis ei ole määratud (õpetaja ja õpilane, õpilased, õpetaja ja õpilased - vastavalt kooli võimalustele).

Noodilugemine – võõra nooditeksti ladusa esitamise arendamine, noodifaktuuri terviku haaramine, nooditeksti analüüsisioskuse arendamine, saatekujunduse loomine jms.

Üldklaver – individuaalne klaveriõpe

LISA-AASTAD:

Põhikooli lõpetamisel võib õppur avaldada soovi jätkata muusikaõpinguid individuaalse õppekava alusel, mille koostab õpetaja koostöös õpetajaga.

NUPPAKORDIONI SÜVAÕPPE AINEKAVA

Õpetuse eesmärgid

Õppimist on soovitatav alustada 7-8 aastaselt, eelklassis.

Nooremas astmes on tähtis kuulmise ja enesekuulamise oskuse arendamine - mäng kuulmise järgi ja noodist, õige istumis- ja pilliasend, pingevaba käte- ja kehahoid pillimängul, teadmised lõõtsa juhtimisest, mõlema käe mängutehnika arendamine, esinemisoskuse- ja kindluse kujundamine.

Vanemas astmes pöörata rohkem tähelepanu väljendusrikkale musitseerimisoskusele, mängutehnilisele vabadusele, oskusele teose sisu analüüsida ja lahti mõtestada ning tõsta esinemiskindlust. Soovitatav on jätkata mängu kuulmise järgi ja arendada sellele saate kujundamist (kooli võimalusel noodilugemise tunnis). Repertuaari valikul lähtuda õpilasest, arendada teda nii tehniliselt kui emotsionaalselt.

Akordioniõpetuse olulisemaid külgi on noodilugemise oskuse arendamine. Sellel on suur praktiline väärtus uue repertuaari õppimisel. Looduse poolt kaasa antud ladus noodilugemisoskus on vähestel õpilastel, kuid seda on võimalik arendada. Alustada tuleks võimalikult vara ja jätkata järjepidevalt kogu õppeaja jooksul (eriti just selleks ettenähtud noodilugemise tundides). Akordionimuusika kirjutatakse tavaliselt kahele noodijoonestikule ning seetõttu peab tähelepanu olema suunatud üheaegselt nii vertikaalis kui horisontaalis. Hea noodilugemisoskus põhineb nägemise, kuulmise ja mootorika koostööl. On oluline ühendada omavahel oskus lugeda silmadega nooditeksti ja peatusteta sujuv mäng, mis alluks kuulmiskontrollile. Juba algõpetuse ajal on soovitatav õpetajal koos õpilasega mängida kergemaid ansamblipalu - et saada kogemusi koosmuusitseerimisest. Ansamblimänguga on soovitatav tegeleda kogu õppeaja vältel. Hea oleks anda õpilasele võimalus mängida erinevates koosseisudes (teiste pillidega).

Noorem aste (I- IV klass)

I klass

Põhieesmärk:

- algteadmised akordionimängust: õige istumisasend, õige pilliasend, kätehoid pillimängus, pingevaba kehahoid, lõõtsa juhtimine ja töö lõõtsavahetusega
- esimesed harjutused eraldi kätega
- lihtsamate palade koosmäng
- tutvustada eesti muusikat ja rahvalaule
- väikesed polüfoonia alusel põhinevad harjutused (õpetaja abiga)

I poolaastal valib õpetaja ise mängitavad palad vastavalt õpilase arengutasemele ja materjali omandamise kiirusele.

II poolaasta jooksul peab õpilane lõpetama vähemalt 5 erineva iseloomuga pala, 1-2 polüfoonilisel alusel põhinevat harjutust.

esinemised:

- jaanuaris esitada 2 eriilmelist pala
- aprillis esitada 2 eriilmelist pala

I klassi esinemised on numbrilise hinnanguga.

II klass

Põhieesmärk:

- süvendada I klassis õpitud tehnilisi võtteid
- tooni kujundamine
- mõlema käe mängutehnika arendamine
- algteadmisi strihhidest, fraseerimisest, tempost ja dünaamikast
- tutvumine etüüdide ja heliredelitega

Õppeaasta jooksul peab õpilane lõpetama 2 etüüdi, 6-7 eriilmelist pala (sealhulgas 1 polüfooniliste elementidega)

Esinemistel:

- novembris esitada 2 eriilmelist pala
- aprillis esitada 2 eriilmelist pala Heliredelite nõuded:

Tutvustada heliredeleid C ja G duur.

- heliredeleid mängitakse 1 oktaavi ulatuses rahulikus tempos legato ja non legato, lõõtsavahetus sooritatakse tehniliselt laitmatult, soovitatav 4 noodi järel. Vasaku käe sõrmestus 323 42423
- akordid eraldi
- pikk kolmkõla eraldi kätega

III klass

Põhieesmärk:

- arendada enesekuulamise oskust
- sõrmejooksutehnika (eriti vasaku käe) arendamine
- süvendada heliredelite õpetamist

Õppeaasta jooksul peab õpilane lõpetama 2-3 etüüdi, 1 polüfoonia, 6-7 pala.

Esinemistel:

- novembris esitada 2 eriilmelist pala või 1 pala ja etüüd
- aprillis esitada polüfoonia ja 2 eriilmelist pala Heliredelite nõuded:
- mängitakse heliredelid C, G, D, F, B non legato, legato kahe oktaavi ulatuses, lõõtsavahetus toimub 8 noodi järel. Alustatakse kinnise lõõtsaga.
- 3-helilised akordid 2 oktaavi non legato, legato
- lühike kolmkõla 2 oktaavi non legato, legato eraldi kätega
- pikk kolmkõla koos kätega

IV klass

Põhieesmärk:

- valmistada õpilane ette algastme lõpetamiseks

- IV klassi lõpuks peaks õpilane omandama põhimänguvõtted, erinevad strihhid, lõõtsavahetuse, mängimise kahel klaviatuuril, omama korrektset käehoidu, elementaarseid teadmisi muusikaanalüüsist ((motiiv, fraas, lause, periood), dünaamilistest märkidest
- noodilugemise arendamine
- ansambelmäng koos õpetajaga
- tutvumine suurvormiga (variatsioonid, rondo, sonatiin)
- heliredelite mäng metronoomi järgi

Õppeaasta jooksul peab õpilane lõpetama 2-3 etüüdi, 1 suurvorm, 1 polüfoonia, 5 pala (s.h. kaasaegse muusika näide, virtuoosne ja kergemuusika žanrisse kuuluv pala) Akadeemiline kontsert:

- novembris esitada 2 eriilmelist pala või pala ja etüüd
- veebruaris toimub eksamikava osaline kuulamine, kus peab peast esitama suurvormi ja polüfoonia. Õpilane peab näitama ladusat esitust ja valdama teksti.

Üleminekueksam:

- aprillis esitada suurvorm, polüfoonia, karakterpala, etüüd

Heliredelite arvestused:

- detsembris dieesidega heliredelid
- mais bemollidega heliredelid. Arvestuse hinnang on suuline.

Vanem aste (V-VII klass)

V klass

Põhieesmärk:

- rangemad nõuded palade emotsionaalse ja tehnilise esituse suhtes
- teoste sisu lahtimõtestamine ja vormianalüüs
- õppeaasta jooksul omandatav repertuaar peab olema mitmekülgne ja peab sisaldama eesti autorite ja kaasaja heliloojate teoseid

Õppeaasta jooksul peab õpilane lõpetama 2-3 etüüdi, 1 polüfoonilise pala, 1 suurvormi, 5 eriilmelist pala.

Esinemistel:

- novembris esitada 2 eriilmelist pala
- aprillis esitada polüfooniline teos ja 2 eriilmelist pala
- detsembris dieesidega heliredelid ja etüüd
- mais bemollidega heliredelid ja etüüd

. VI klass

Põhieesmärk:

- õppeaasta jooksul omandatav repertuaar peab olema mitmekülgne: sisult ja faktuurilt mitmekesine, sisaldama erinevaid stiile
- tehnilise vabaduse edasine areng
- esinemiskindlus
- õpetaja võib lisaks õppekavale anda õpilasele ka muid raskusastmelt sobivaid palu

Õppeaasta jooksul peab õpilane lõpetama 2-3 etüüdi, 1 polüfoonilise pala, 1 suurvormi, 5 eriilmelist pala.

Esinemistel:

- novembris esitada 2 eriilmelist pala
- aprillis esitada polüfooniline reos ja 2 eriilmelist pala Heliredelite arvestused:
- detsembris dieesidega heliredelid
- mais bemollidega heliredelid

VII klass

Põhieesmärk:

- valmistada õpilane ette muusikakooli lõpetamiseks
- õpetaja peab valima eksamikava nii, et oleks kajastatud õpilase tehnilised ja emotsionaalsed võimed, arvestades samas, et kava oleks õpilasele jõukohane ja arusaadav (vastaks vanusele), tooks esile õpilase eripära Õppeaasta jooksul mängida 7 teost (s.h. 5 pala eksamikavast)

Esinemistel:

- novembris esitada 2 eriilmelist pala
- veebruaris esitada korrektselt peast eksamikavast suurvorm ja polüfoonia. Esinemisele antakse suuline hinnang. Kui palad pole piisavalt selged on õppenõukogul õigus õpilast eriala lõpueksamile mitte lubada

Lõpueksam:

- esitada suurvorm, polüfoonia, etüüd, lüüriline ja virtuoosne pala Heliredelite arvestus:
- detsembris dieesidega heliredelid ja etüüd

Lisa – aastad

Põhieesmärk:

- valmistada ette õpilasi, kelle sooviks on edasiõppimine muusikaharidust andvates õppeasutustes
- anda õpetust lastele, kes vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele

Õppeaasta jooksul mängida vähemalt 7 eriilmelist pala ja ansamblit.

Esinemistel:

- novembris esitada laulev pala ja etüüd
- aprillis esitada 2 eriilmelist pala
- Heliredelite nõuded:
mängida vastavalt vajadusele ja õpetaja äranägemise järgi

NUPPAKORDIONI KOOSMUSITSEERIMISE AINEKAVA

SÜVAÖPE

Üldine eesmärk

Koosmusitseerimine ehk ansamblis mängimine (esialgu kasvõi õpetaja-õpilane, edaspidi juba õpilased omavahel) arendab õpilase kuulumismeelt, teiste mängu kuulamisoskust, muusikas orienteerumist, ühise pulsi (meetrumi) tunnetamist. Lisaks annab ansamblimäng palju julgust ja eneseväljendusvõimalusi neile, kelle muusikalised võimed ja oskused on piiratud, kuid kes võivad avaneda just ansamblimängu kaudu. Samuti on selge, et igauks ei ole solist. Pealegi annab ansamblis osalemine hea tuju ning teadmise, et oled vajalik. See kõik ei olegi nii vähetähtis. Samuti on ansamblis mängimise stiimuliks paljud esinemisvõimalused, millede nimel tasub pingutada ning kus on reeglina võimalik ka teisi kollektiive kuulata, mis on samuti väga õpetlik ja ühtlasi edasiarendav. Heast koosmängust võib sündida imelisi emotsionaalseid hetki nii mängijate endi kui ka kuulajate kõrvadele!

Hindeline esinemine toimub vähemalt kord õppeaastas, soovitatavalt talvel või kevadel.

Noorem aste (III-IV klass)

Õpilane on III klassi alustades omandanud juba mõningaid teadmisi ja oskusi pillimängust. Kuna koosmäng eeldab head rütmitaju ja vähemalt mõningast noodilugemisoskust, siis üldreeglina (vähemalt) alustatakse mängimist ainult ühe käega (enamasti on selleks parem käsi). Nii on õpilasel kergem harjuda ise mängima, samal ajal partnerit ehk teist esitajat kuulates, sest teost on ju vaja osata koos alustada, jätkata ning ka lõpetada korrektselt.

Jälgitakse, et palad ei osutu õpilastele üle jõu, et nad koosmängust ikka rõõmu ka tunneksid!

Vanem aste (V-VII klass)

Õpilasel on olemas juba algteadmised ja mõningane kindlustunne ansamblimängust. Võimalusel proovida ka suurema koosseisuga ansambliga. See on aeganõudvam ansamblimänguvorm, aga ainult esialgu võib see keerulisem tunduda. Kui panna koos mängima võimalikult sarnaste oskustega lapsed, peaks see tagama neile rohkem kindlustunnet ja eneseusku ning seeläbi on ka ühise töö tulemus parem.

Rohkem tehakse tööd dünaamikaga, jagatakse julgemaid partiisid (juhul, kui areng on olnud piisav). Soovitatavalt otsida rohkem esinemisvõimalusi - eriti vajalik siis, kui sama ansamblikoosseis on püsinud rohkem kui üks aasta.

Hinnatakse koosmängu kuulamist, paindlikkust, ilmekust, pala kui terviku esitust, samal ajal iga ansamblis osaleva õpilase tööd eraldi.

NUPPAKORDIONI NOODILUGEMISE AINEKAVA

Üldine eesmärk

Noodilugemise tund on hindelise ainenä alates III klassist, kuid noodilugemisega on soovitatav tegeleda kohe I klassist alates, niipea kui õpilane on selgeks õppinud noodinimed, nootide asukohad noodijoonestikul ja klaviatuuril ning põhirütmid. Noodilugemise esimene ülesanne ongi õpitud nootide ja rütmide ühendamine pillimängus. Noodilugemist hinnatakse jooksvalt, hindelist arvestust ei toimu. Noodilugemine on kooli võimalusel õppekavas vähemalt VI klassi lõpuni, sest see võimaldab õpilasel sujuvamalt ja oluliselt kiiremini uut repertuaari õppida.

Noorem aste (III-IV klass)

Kuna noodilugemise tunni üks eesmärkidest on uue, õpilase jaoks võõra nooditeksti võimalikult sujuv ja ladus esitus algusetaktist kuni lõputaktini välja, siis eelneb mängimisele kindlasti põhjalik analüüs. Helistiku kindlaksmääramine (kuidas leida õige helistik, mille järgi), taktimõõt, rütmi koputamise (või lugemise rütmisilpidega), soovitatavalt veel ka noodinimedega lugemine (laulmine) õige rütmi järgi, üksikutele keerulisematele lõikudele tähelepanu osutamine. Lõõtsavahetustele alguses eraldi tähelepanu ei pöörata (et õpilasel oleks kergem mängida, võiks õpetaja lõõtsavahetuse siiski ära märgistada).

Palade raskusaste valitakse õpilasele vastavalt. Tähtis on, et õpilane suudaks mängimise ajal ühe löögi võrra ette mõelda, see tagabki sujuva esituse. Varieerida saab juba rohkemate helistikega (ühe või kahe võtmemärgiga) ning ka erinevate rütmidega.

Vanem aste (V-VII klass)

Keerulisema nooditeksti lugemise kõrval on soovitatav proovida ka palade transponeerimist. Näiteks ühe tooni võrra kõrgemale või madalamale. Mängimisele peab eelnema suuline analüüs. Rohkem tähelepanu pööratakse ka dünaamikale, antud pala iseloomule (sellele leiame viiteid pala pealkirjast või soovitatavast esituse tempest või teistest vihjetest).

Vasaku käe mängimine tähtnimede järgi. Meloodiale saatehääle (lisahääle) leidmine ja mängimine, võimalikud saatebassi rütmivariandid.

AKORDIONI ORKESTRI AINEKAVA

Üldosa

Osalemine orkestri töös tagab koosmängu kogemuste omandamise, mis võimaldab hiljem lapse osalemise ka taidluskollektiivides, kindlustades seejuures lapse üldise arengu. Tundides tutvuvad õpilased erinevates žanrites kirjutatud teostega, mis on mõeldud just kollektiivseks musitseerimiseks.

Õppe- ja kasvatuslikud eesmärgid

Orkestriklassi tunnis peab õpilane õpetaja suunamisel omandama järgmised oskused:

- esitama oma partiid vastavalt helilooja ja dirigendi nõudmistele
- lugema noodist nooditeksti
- mõistma dirigendi žeste (liigutusi)
- oskama kuulata teemat, kõrval helisid, saadet
- oskama kuulata muusikateost kui tervikut ja esitatuna erinevate pillirühmade poolt

Õppekorraldus ja õppeprotsess

Akordionistide orkestris osalevad V – VII klassi õpilased ja ka edukamad IV klassi õpilased. Tunde saab kasutada nii koondproovideks kui ka harjutamiseks gruppide (rühmade) kaupa.

Õppeprotsess jaguneb järgmisteks etappideks:

- tutvumine partituuriga ja partituuri ettevalmistamine tööks orkestriga
- partiide ettevalmistamine
- partiide õpetamine gruppides ja koondproovides
- esinemine kontsertidel

Orkestriklassi tundides asetatakse põhirõhk ühtse pulsi saavutamisele, dünaamika väljatoomisele, täpsete strihhide edasiandmisele.

Akordionistide orkestri repertuaari kuuluvad klassikalise muusika töötlused, originaallooming, eesti rahvamuusika ja ka teiste rahvaste muusika töötlused. Repertuaari valikul peab pedagoog arvestama õpilaste erinevaid vanuseid ja taset, valides selliseid teoseid, mis on jõukohased ka noorematele.

Õppeaasta jooksul peab orkestriklassi dirigent valmistama ette ja esitama orkestriga 4 – 6 erineva iseloomuga muusikateost.

Õppeprotsessi hindamine

Iga trimestri lõpus toimub õpilaste töö hindamine akordionistide orkestri õpetaja poolt.

Hindamisel arvestatakse:

- õpilase üldist arengut
- aktiivsust tundides
- edasijõudmist pillimängu omandamisel õppeaasta jooksul
- partiide omandamist
- distsipliini tundides

Hinnang akordionistide orkestri tööle antakse iga õppeaasta lõpus, kus orkester esitab 5 – 6 erineva iseloomuga palast koosneva kava. Esinemisele annab hinnangu komisjon, mille moodustab kooli direktor ja kinnitab õppenõukogu.

SOLFEDŽO SÜVAÕPPE AINEKAVA

Viru-Nigula valla muusikakoolis õpetatakse solfedžot süvaõppe ja üldõppe ainekavade alusel.

Üldine eesmärk

Õpetuse eesmärgiks on arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Aine õpetamise käigus arendatakse järgmisi oskusi:

I Laulmine

Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.

Astmetaju arendamine.

Heliredelite laulmine: tervikuna, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.

Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja tähtnimedega. Harjutuste transponeerimine.

Tundmatu harjutuse laulmine.

Taktiviipamise skeemid.

Mitmehäälsuse arendamine.

II Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele.

Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid laulusaatega.

Rütmikaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

III Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

IV Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat.

V Improvisatsioon

Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akordid jne), antud rütmile.

Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, lihtsamad rütmipartituurid.

Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõladega

bassisaade.

VI Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempoterminid. Tempomuutused. Dünaamika. Heliteose iseloomu väljendavad sõnad.

Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni lõpuklassini.

NOOREM ASTE

I klass

PÕHIEESMÄRK: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

ÕPPESISU:

1) Meetrum ja rütm.

Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon.

Kordusmärk. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 = C. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid:

tervenoot	tervepaus
poolnoot	poolpaus
veerandnoot	veerandpaus
kaheksandiknoot	kaheksandikpaus
kuueteistkümnendiknoot	kuueteistkümnendikpaus

Rütmid: "ta", "ti-ti"; "tiri-tiri"; "ti-tiri"; "tiri-tiri"

Eeltakt

2) Noodikirja algteadmised.

Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri.

Pauside kirjutamine.

Viiuli- ja bassivõti. Nootide tähtnimed.

3) Helistikud.

Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju arendamine.

Helistikud. Duurid C, F, G ja loomulikud mollid a, d, e. Tervetoon ja pooltoon.

Paralleelhelistikud. Toonika. I astme (toonika) kolmõla. Juhtheli.

Märgid: diees, bemoll ja bekaar

Eakohased 1- ja 2-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Improvisatsioon.

Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine).

4) Diktaat.

Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.

5) Tempo ja dünaamika mõiste.

6) Muusikaline vorm.

II klass

PÕHIEESMÄRK: Molli kolm kuju - loomulik, harmooniline, meloodiline. Tutvumine intervallidega.

ÕPPESISU:

1) Rütm ja taktimõõt.

Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid “tai-ri”, “ta-i-ti”

2) Helistikud.

Kahe märgiga duurid ja mollid.

Molli 3 kuju: loomulik, harmooniline, meloodiline.

Heliredeli ehitus. Tervetoon ja pooltoon. Püsivad ja püsimatud ehk ebapüsivad astmed.

Püsimatute astmete lahendamine püsivatesse astmetesse. Lahendamise mõiste.

Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega.

Transponeerimine.

3) Intervallid.

Tutvumine intervallidega.

Töö järgmiste intervallidega: p 1, p 8, p 5, p 4, s 3, v 3, s 2, v 2.

4) Diktaat.

Lihtne suuline ja kirjalik diktaat duuris ja mollis (4-8 takti).

Rütmidiktaat kuni 4 takti.

III klass

PÕHIEESMÄRK: Lihtintervallid. Akordiõpetuse algus.

ÕPPESISU:

1) Rütm ja taktimõõt.

3/8 taktimõõt. Grupeerimine. Taktiviipamine.

2) Helistikud.

Kolme märgiga duurid ja mollid. Mõiste: samanimelised helistikud.

Toonika kolmkõla pöörded: I, I6, I64. (Võib kasutada ka järgmisi tähistusi: duuris T, T6, T64: mollis t, t6, t64).

Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t).

Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine duuris ja harmoonilises mollis.

3) Intervallid.

Töö järgmiste intervallidega: s 6, v 6, s 7, v 7 [s 7 lahendusega p 8, v 7 lahendustega s 3, v 3].

Intervallide suurus toonides. Intervallide pöörded. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja alla.

4) Diktaat.

Suuline ja kirjalik diktaat 4-8 takti. Rütmidiktaat 4-6 takti.

IV klass

PÕHIEESMÄRK: Akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis, toonikakolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus, D7 lahendusega.

ÕPPESISU:

1) Rütm ja taktimõõt.

Taktimõõt 3/8. Rütmigrupid kuueteistkümneidknootidega.

Taktimõõt 6/8 ja viipamise skeem.

2) Helistikud.

Nelja märgiga duurid ja mollid.

3) Intervallid.

Lihtintervallide kordamine. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

<2 harmoonilises mollis.

4) Akordid.

Dominantseptakord V7 (D7) lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

5) Diktaat.

Diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4-8 takti.

Noorema astme tasemetöö

Tasemetöös kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõddud 2/4 ja 3/4 (v.a koputades esitatava rütmiharjutuse puhul, kus võib esineda ka 3/8).

Kirjalik osa:

MUUSIKA NOTEERIMINE

1. Astmediktaat 8 nooti. Esitatakse meetrumivabalt (mängitakse 2-3 korda). Õpilane kirjutab noodid üles vahetult mängimise ajal.

2. Diktaat 4 takti, ilma eeltaktita.

3. Rütmidiktaat 4 takti.

KUULAMINE

4. Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse 8 intervalli ja akordi, kõiki kolm korda järjest (esimene kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt). Valikus on duur- ja mollkolmkõlad ning dominantseptakord (ilma lahenduseta).

TEOORIA

5. Intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

Suuline osa:

Kogu suuline pilet on ühes helistikus, v.a varem õpitud harjutus.

LAULMINE

6. Heliredeli laulmine.

7. Samas helistikus kolmkõla pöörete või põhikolmkõlade ja dominantseptakordi laulmine koos lahendusega.

8. Võõra harjutuse laulmine.

9. Varem õpitud harjutuse laulmine.

RÜTMI KOPUTAMINE

10. Rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti, kasutatakse taktimõõde 2/4, 3/4 ja 3/8).

VANEM ASTE

V klass

PÕHIEESMÄRK: Suurendatud ja vähendatud intervallid. Põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis.

ÕPPESISU:

1) Rütm ja taktimõõt.

6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop, triool.

Pidekaare lihtsamad variandid

2) Helistikud.

Viie märgiga duurid ja mollid.

3) Intervallid.

Lihtintervallide ehitamine ja laulmine helistikus ning antud noodist üles ja alla.

4) Akordid.

Põhikolmkõlade pöörded. >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

Akordide tähistused astmenumbritega.

VI klass

PÕHIEESMÄRK: Dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis. Harmooniline duur. Neljahäälised järgnevused.

ÕPPESISU:

1) Rütm ja taktimõõt.

Pidekaarega rütmid

Keerukamad variandid (vt. lisa 11)

6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.

2) Helistikud.

Kuue märgiga duurid ja mollid.

Harmooniline duur.

Kromaatilised läbiminevad ja abihelid.

3) Intervallid.

Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p 4; >7 VII astmelt lahendusega p 5.

Ehitamine ja laulmine.

4) Akordid.

Põhikolmkõlad harmoonilises duuris.

Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis:

I pööre V65 (D65) lahendusega I (T, t); II pööre V43 (D43) lahendusega I (T, t),

III pööre V2 (D2) lahendusega I6 (T6, t6).

Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine.

5) Diktaat.

Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.

VII klass

PÕHIEESMÄRK: Intervallid ja akordid. Ehitamine, kuulamine, laulmine.

ÕPPESISU:

1) Rütm ja taktimõõt.

Keerukamad sünkoobid ja pidekaarega rütmid

Segataktimõõt. Vahelduv taktimõõt.

2) Laadid.

Seitsme märgiga duurid ja mollid.

3) Intervallid.

Kõikide läbivõetud intervallide kordamine.

4) Akordid.

v VII7 põhikujus lahendusega duuris, >VII7 põhikujus lahendusega harmoonilises duuris ja harmoonilises mollis.

II 7 põhikujus duuris ja mollis.

Tutvumine akordimärkidega.

Neljahäälsed harmoonilised järgnevused.

5) Diktaat.

Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.

Vanema astme lõpueksam

Diktaadid ja suulised ülesanded on kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8.

Kirjalik osa:

MUUSIKA NOTEERIMINE

1. Diktaat 4 takti, taktimõõdus 6/8.

2. Või/ja diktaat 4-8 takti, taktimõõdus 3/4 või 4/4. Soovitavalt saatega meloodia.

JÄRGNEVUS

3. Järgnevus kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, soovitavalt ka II septakord duuris.

Mängitakse harmooniliselt.

INTERVALLIDE JA AKORDIDE KUULAMINE

4. Viie põhiakordi kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 akordi, iga akordi kolm korda.

5. Intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 intervalli või akordi, kõiki kaks korda.

AKORDIDE MÄÄRAMINE JA EHITAMINE

6. Määrata ja ehitada 4 erinevat õpitud akordi.

Suuline osa:

7. Heliredeli laulmine (loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll), lisaks valik akordidest: põhikolmkõla pööretega ja V7 pööretega.

8. Intervallide laulmine - laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles või alla

9. Ühehäälse rütmiharjutuse koputamine (8 takti). Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4, 3/8,

6/8.

10. Tundmatu harjutuse laulmine.

ÜLDKLAVERI AINEKAVA

Üldine eesmärk

Õppetunni pikkus on 20 minutit ja tund toimub kord nädalas.

Üldklaverit õppides peaks õpilane viie õppeaasta jooksul selgeks saama esmased klaverimänguvõtted, noodilugemise oskuse nii viuli- kui bassivõtmes ja võime mängida ansambelis või noodist mängida lihtsamaid laulu-, keel- ja puhkpillisaateid.

Igale õpilase õpetamisele lähenetakse individuaalselt, arvestades tema võimeid ja oskusi.

Õpetaja ülesanne on õpilasele lahti seletada teose sisu, ajastu (stiil) ja aidata selgeks õppida vajalikud tehnilised võtted teose esitamiseks. Õpetajal lasub suur vastutus õpilase loomingulise initsiatiivi ja iseseisva tööoskuse arendamise eest. Õigete harjumuste kujunemisel on eriline tähtsus just õpingute algetapil.

Õpilasele tutvustatakse eri karakteriga teoseid, juhitakse tähelepanu muusikalistele fraasidele, tempodele ja dünaamilistele nüanssidele.

Õpilastele, kellel on juba olemas eelnev klaverimängukogemus, võib anda suuremaid ülesandeid. Hästi edasijõudvate õpilastega võib katsetada ka improvisatsiooniharjutustega. Üks paremaid muusikalise mõtte aktiveerimise vorme on noodilugemine, mis võiks kuuluda õpilase igapäevaste harjutuste hulka.

Hindeline esinemine toimub üks kord õppeaastas, kevadel, kus esitatakse 1-2 pala. Kahe pala puhul võib ühe neist ansambelis ning vajadusel noodist.

Üldklaveri lõpetaja peaks saavutama pillimängus vähemalt teise klassi taseme süvõppe klaveri ainekava järgi.

I õppeaasta (III klass)

Õppeaasta eesmärgid:

Õige kehahoid, käte ja sõrmede asend mängimisel, oktavite nimetused. Esialgu piirdub repertuaar 1. oktavi nootide leidmise ja mängimisega. II poolaastal mänguulatus suureneb vähemalt väikese oktavi nootide võrra - tutvutakse bassivõtmega ning õpitakse selgeks bassivõtme nootide asukohad klaviatuuril. Esialgu mängitakse vaheldumisi parema ja vasaku käega, hiljem (II poolaastal) antakse juba palad kooskätega mängimiseks. Tähtis on ka

võimalikult vara õppida kätt vabastama fraasi lõpus. See loob eelduse pingevabaks mänguks. Õppeaasta jooksul õpitakse erinevaid palasid.

II õppeaasta (IV klass)

Õppeaasta eesmärgid:

Jätkatakse I õppeaastal õpitud teadmiste ja oskuste rakendamisega klaverimängus. Eriti on need oskused vajalikud õpilastele, kelle põhipilliks on keelpill või puhkpill. Üldreeglina on neil ka veidi raskem, eriti alguses. Rohkem tähelepanu pööratakse kahe käe koosmängule.

Repertuaar valitakse õpilasele jõukohane, et ei kaoks huvi klaverimängu vastu.

Võimalusel tutvuda ka C-duur heliredeliga, kahe käega, lahku mängides (sest nii on õpilasel kergem alustada, kuna mõlema käe sõrmed mängivad samas järjestuses). Õppeaasta jooksul õpitakse erineva iseloomuga palasid.

Tasemenäited õppeaasta (noorema astme) lõpetamisel:

J. Haydn. Saksa tants nr 1 G-duur

M. Krutitski. Talvel

V. Ziring. Käokene

III õppeaasta (V klass)

Õppeaasta eesmärgid:

Jätkub töö mõlema käe iseseisva mänguoskuse saavutamise nimel. Veidi keerulisemaid rütmid, soovitatavalt ka pedaal. Soovitavad on esimesed harjutused polüfooniliste elementidega (näiteks kaanon). Repertuaar on endiselt konkreetsele õpilasele võimetekohaselt valitud. Soovitav on jätkata heliredeli mängimisega. Võimalusel proovida mängida C-duuri, nii otse kui lahku mängimisega, vähemalt ühe oktavi ulatuses. Samuti ka 3-häälsed akordid, eraldi ja koos kätega, rahulikus tempos.

IV õppeaasta (VI klass)

Õppeaasta eesmärgid:

IV õppeaastal tegeletakse rohkem viimistletud mänguoskuse kujundamisega, õpitakse kasutama pedaal, senisest enam pööratakse tähelepanu dünaamikale. Heliredelitest on soovitav tutvuda moll heliredeliga (a-moll), otse, ühe oktavi ulatuses, koos kätega. Lisaks 3häälsed akordid koos kätega, rahulikus tempos. Siiski on heliredelite mängimine endiselt soovituslik.

Õppeaasta jooksul mängitakse erineva iseloomu ja tehnilisi võtteid nõudvaid palasid.

V õppeaasta (VII klass)

Õppeaasta eesmärgid:

Viimaseks õppeaastaks peaks õpilane oskama mängida noodist lihtsamaid klaveripalu ja klaverisaateid kasutades mõlemat kätt mängimisel, samuti vajadusel pedaal. Siiski on siin palju konkreetse õpilase arengust, tema eelnevast tööharjumusest ja võimetest. Õppeaasta jooksul mängitakse eriilmelisi palasid.

Tasemenäited õppeaasta (vanema astme) lõpetamisel:

P. Tšaikovski. op 39 Laste album: Nuku haigus

R. Schumann. Esimene kaotus

D. Šostakovič. Valss

MUUSIKALOO AINEKAVA

Õppesisu

Muusikalugu õpitakse Viru-Nigula valla muusikakoolis IV-VII klassini. Neljal õppeaastal antakse ülevaade muusika arengust muinasajast meie sajandini. Igast ajastust valitakse välja tuntumad heliloojad, kelle teosed on ajaproovile vastu pidanud. Õpitakse üldteadmisi muusika ülesehitusest, sümfooniaorkestris kasutatavatest pillidest, tähtsamatest vokaal- ja instrumentaalmuusika vormidest ning hääleliikidest. Õppematerjali jaotamine õppeaastate kaupa on paindlik ja võib veidi muutuda (sõltudes reaalsest õppetundide arvust ning õpilaste osavõtust tundides). Põhiline eesmärk on õpetada lapsi kuulama klassikalist muusikat ning julgustada külastama süvamuusika kontserte.

IV õppeaasta

Mis on muusika? Muusika väljendusvahendid.

Kes loovad muusikat? Näiteid heliloojatest.

Kes esitavad muusikat? Näiteid interpretidest.

Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkester. Sümfooniaorkestri pillid.

Dirigent. Tuntumaid dirigente. Partituur.

Orel ja klaver.

Vokaalmuusika. Hääleliigid (mees- ja naishääled). Kooriliigid. Tuntumaid koorijuhte. Teatrimuusika.

Ooper. Operett. Ballett. Muusikal. Muusika sõnalavastusele.

V õppeaasta

Muinasaja muusika. Vana-Kreeka muusika.

Keskaeg. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum. Motett. Rüütli laul.

Renessanss. Madrigal. Orlandus Lassus, Giovanni Pierluigi da Palestrina. Vanaaegsed pillid.

Barokk. Kontsertstiil. Ooperi sünd. Sonaat. Süit. Soolokontsert. Concerto grosso. G.Fr. Händel, J.S.Bach.

Klassitsism. W.A.Mozart, J.Haydn, L.van Beethoven. Sümfoonia- ja sonaadižanri ning instrumentaalkontserdi väljakujunemise aeg.

VI õppeaasta

Romantism. Omavahel läbipõimunud kunstiliigid - muusika, kirjandus ja maalikunst. Nende kunstiliikide tuntumad esindajad.

Heliloojad F.Schubertist J.Brahmsini. Ooperiheliloojad G.Verdi ja R.Wagner.

Vene muusika. Rahvalaulust M.Glinkani. N.Rimski-Korsakov, M.Mussorgski, P.I.Tšaikovski, S.Prokofjev.

VII õppeaasta

Eesti rahvamuusikast. Rahvapillid. Rahvatantsud. Laulupidude traditsioon. Kuulsamad dirigendid ja koorijuhid.

Eesti heliloojad läbi aegade. Esimesed asjaarmastajad-heliloojad. Esimesed kutselised heliloojad (Miina Härmast Arvo Pär dini). Kaasaegseid heliloojaid (H.Tulve, E.-S.Tüür, P.Uusberg jt.)

Läti, Leedu, Soome, Rootsi ja Norra rahvamuusikast. A.Kalninš. M.Ciurlionis. J.Sibelius. H.Alfven. E.Grieg.